

A decorative graphic consisting of three horizontal, wavy orange bands that span the width of the page, positioned above the main title.

Paikallinen sopiminen yksityissektorilla

**Heidi Elakshar
Päivi Kukkola**

Toimittaneet: järjestöasiantuntijat Heidi Elakshar ja Päivi Kukkola

Teossa mukana: neuvottelupäällikkö Vappu Okkeri,
neuvotteluasiantuntija Juha Honkakoski, juristit Janni Järvinen,
Minja Kinnunen, Niina Nurminen, Niina Poijärvi ja Ilkka Wennberg

Paikallinen sopiminen yksityissektorilla

Tehyn julkaisusarja F4/23

Tehy ry

978-952-7362-35-8 (PDF)

Taitto: Innocorp Oy

Sisältö

Lukijalle	4
Paikallinen sopiminen yksityissektorilla	5
Paikallisen sopimuksen muoto- ja menettelytapamääräyksiä	6
Ohjeita paikalliseen sopimiseen ja neuvotteluihin	7
Yksityissektorin työehtosopimukset	10
1. Avaintyönantajat AVAINTA työehtosopimus	11
2. Terveyspalvelualan työehtosopimus	11
3. Yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimus	13
4. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön työehtosopimus (YTHS)	14
5. Ensihoitopalvelualan työehtosopimus	14
6. Hammaslääkärin työnantajajyhdistys ry:n ja Tehy ry:n välinen työehtosopimus	15
7. Plusterveys Hammaslääkärit Oy:n ja Tehy ry:n välinen työehtosopimus	15
8. FinnHEMS Lentopalvelut Oy:n, FinnHEMS Oy:n ja Tehyn välinen työehtosopimus	15
9. Työterveyslaitosta koskeva työehtosopimus	15
10. Seure Henkilöstöpalvelut Oy:n vuokrattavia työntekijöitä koskeva työehtosopimus	15
Malli paikallisesta sopimuksesta	16
Neuvottelupyyntö (Esimerkki)	17

Lukijalle

Paikallinen sopiminen

Opas on tarkoitettu yksityissektorilla työskenteleville tehläisille luottamusmielille ja jäsenille. Oppaassa käydään läpi seuraavat asiat:

- Mitä paikallinen sopiminen tarkoittaa.
- Paikallisen sopimisen menettelytavat ja muotomääräykset.
- Ohjeita neuvotteluihin ja paikalliseen sopimiseen.

Paikallisen sopimuksen neuvottelee yksityissektorilla ensi sijassa luottamusmies työnantajan edustajan kanssa. Työehtosopimukseen on kirjattu sellaiset työehtosopimusmääräykset, joista voi paikallisesti sopia toisin.

Muu työnantajan ja työntekijän välinen sopiminen voi tapahtua ilman paikallisen

sopimisen menettelytapamääräyksiä. Tällöinkin asiasta on työehtosopimuksen määräyksen yhteydessä kirjaus, jossa todetaan, että työntekijä ja työnantaja saavat sopia asiasta. Esimerkiksi tyypillistä on, että työntekijä voi sopia työnantajan kanssa, että ylityökorvaukset maksetaan rahakorvauksen sijasta vastaavana aikahyvityksenä.

Työehtosopimuksen vähimmäistasoa paremmista ehdoista voi aina sopia. Tällaisia voivat olla esimerkiksi korkeammat hälytyskorvaukset tai korkeammat epämukavan työajan korvaukset. Luottamusmiehen tavoite on parantaa jäsenten etuja. Sopiminen on yhteisymmärryksen hakemista ja tavoitteiden yhteensovittamista. Huonoa sopimusta ei tarvitse tehdä.

Paikallinen sopiminen yksityisellä sektorilla

Yksityisellä sektorilla työskenteleviin tehläisiin noudatetaan pääsääntöisesti joko Sosiaali- ja terveysalan neuvottelujärjestö Sote ry:n tai Tehyn neuvottelemia työehtosopimuksia (ks. kaavio s. 10). Sote ry:n jäsenjärjestöjä ovat Tehy, SuPer ja Erto. Nämä järjestöt solmivat yhdessä työnantajaliittojen kanssa esimerkiksi terveyspalvelualan ja yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimukset. Järjestöillä on yhteiset Sote ry:n luottamusmiehet. Sote ry:n luottamusmies edustaa Tehyn, SuPerin ja Erton jäseniä. Tehyn itsenäisesti neuvottelemissa työehtosopimuksissa on ainoastaan Tehyn luottamusmiehet. He edustavat vain tehläisiä.

Jokaisessa työehtosopimuksessa on omat määräykset paikallisesta sopimisesta.

Mitä tarkoittaa paikallinen sopiminen?

- Laajasti: kaikki työpaikalla tapahtuva sopiminen.
- Suppeammin: työehtosopimuksen määräykseen perustuva paikallinen sopiminen.
- Erilliset ohjeet annetaan aina, jos sovitaan palkkoroituksiin liittyvän paikallisen erän jakamisesta. Ohjeet toimitetaan Tehystä/Sotesta aina ennen kunkin paikallisen erän jakoa.

Työehtosopimuksen vähimmäistasoa paremmista ehdoista voi aina sopia. Tällaisia ehtoja ovat esimerkiksi parempi palkka, korkeampi hälytyskorvaus tai epämuksuun työajan korvaus.

Työehtosopimukseen perustuvalla paikallisella sopimisella tarkoitetaan paikallista sopimista, joka perustuu työehtosopimuksen nimenomaiseen määräykseen. Tällöin paikallinen sopiminen on rajattu niihin työehtosopimuksen määräyksiin, joissa on erikseen viitattu paikalliseen sopimismahdollisuuteen.

Työehtosopimuksissa on sovittu ne muoto- ja menettelytapamääräykset, joita paikallisessa sopimisessa on noudatettava. Näiden määräysten tarkoituksena on varmistaa, että sopiminen on vapaaehtoista ja harkittua. Paikallisesti voidaan sopia esimerkiksi pidemmistä työvuoroista ja tasoittumisjaksoista.

Paikallisen sopimuksen muoto- ja menettelytapamääräyksiä

Paikallisen sopimisen muoto- ja menettelytapamääräyksiä ovat seuraavat:

- Sopimus on laadittava kirjallisesti.
- Kirjattava sopimusosapuolet ja keitä sopimus koskee.
- Kirjattava, mistä työehtosopimuksen määräyksestä ollaan sopimassa toisin ja perusteet, miksi määräyksestä sovitaan toisin.
- Kirjattava, onko sopimus voimassa toistaiseksi vai määräajan. Jos sopimus on voimassa toistaiseksi, on ilmoitettava sopimuksen irtisanomisaika.
- Kirjattava sopimuksen kaksiporisuus eli merkintä: ”Työntekijän liittyminen tähän sopimukseen on vapaaehtoista ja edellyttää työntekijän suostumusta.”
- Sopijaosapuolten on allekirjoitettava sopimus.
- Paikallinen sopimus on annettava tiedoksi niille allekirjoittajajärjestöille, joiden jäseniä se koskee.
- Sopimus on lähetettävä tiedoksi Tehyyn osoitteeseen: yksityinen@tehy.fi.

Paikallinen sopiminen on pääsääntöisesti mahdollista vain järjestäytyneille työnantajille eli niille, jotka kuuluvat työnantajaliittoon. Järjestäytymätön eli työnantajaliittoon kuulumaton työnantaja, jonka on noudatettava työehtosopimusta sen yleissitovuuden perusteella, ei voi tehdä työehtosopimuksen tarkoittamaa paikallista sopimusta (huomaa kuitenkin työaikalaisissa säädetyt poikkeukset). Tehyläisessä kentässä yleissitovia työehtosopimuksia ovat

- terveyspalvelualan työehtosopimus
- yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimus
- ensihoitopalvelualan työehtosopimus.

Työntekijä ja työnantaja voivat sopia monista asioista ilman paikallisen sopimisen menettelytapamääräyksiä. Tyypillistä on, että työntekijä voi esimerkiksi sopia työnantajan kanssa siitä, että ylityökorvaukset maksetaan rahakorvauksen sijasta vastaavana aikahyvityksenä. Tällöinkin asiasta on työehtosopimuksen määräyksen yhteydessä kirjaus, jossa todetaan, että työntekijä ja työnantaja saavat sopia asiasta. Sopimiselle on voitu myös määritellä tietyt rajat.

Paikallisen sopimuksen sopijaosapuolina ovat työnantaja ja Tehyn tai Sote ry:n luottamusmiehen tai työntekijöiden yhteinen edustaja tai työntekijä. Suositeltavaa on, että sopiminen tapahtuisi luottamusmiehen välityksellä aina, kun se on mahdollista. Paikallinen sopimus voi olla voimassa toistaiseksi tai määräajan, ja se voidaan irtisanoa sovittua irtisanomisaikaa noudattaen.

Sopiminen ei ole sanelua vaan yhteisymmärryksen etsimistä. Sopimuksen on oltava hyödyllinen molemmille osapuolille. Jos yhteistä näkemystä asiasta ei löydy, sopimusta ei kannata tehdä. Tällöin kannattaa ottaa aikalisä ja palata asiaan mahdollisesti myöhemmin.

Ohjeita paikalliseen sopimiseen ja neuvotteluihin

Tehyn keskustuimiston ja aluetoimistojen tehtävät

Tehyn keskustuimisto ja aluetoimistot tukevat luottamusmiehiä paikallisessa sopimisessa. Toimistot mm.

- hankkivat tietoa ja ohjaavat neuvotteluihin valmistautumisessa
- tukevat neuvottelijoita neuvottelujen aikana esimerkiksi ohjeistuksilla
- kokoavat paikallisia sopimuksia ja hyviä käytäntöjä.

Jos jokin asia mietityttää, kannattaa ottaa yhteyttä Tehyn asiointipalvelun kautta.

Ohjeita neuvotteluihin

Sote ry:n / Tehyn luottamusmiehet neuvottelevat paikalliset sopimukset edustamiensa jäsenten puolesta. Tehyläinen luottamusmies saa tarvittaessa tukea Tehyn keskustuimistolta ja aluetoimistolta.

Paikallisessa neuvottelussa ovat mukana työnantajan edustajat ja Tehyn tai Sote ry:n luottamusmies tai vastaavasti työnantajan edustaja ja yksittäinen Tehyn jäsen.

- Neuvottelualoite voi tulla työntekijöiltä, luottamusmieheltä tai työnantajalta.
- Luottamusmies pyytää neuvottelua neuvottelupyynnöllä.
- Työnantaja kutsuu neuvotteluun neuvottelukutsulla.

Neuvotteluihin valmistautuminen

Kun neuvotteluihin valmistaudutaan, on selvítettävä seuraavat asiat:

- Mistä neuvotellaan ja miksi?
- Mitä etua sopimus tuo työntekijöille?
- Onko sopimuksessa jotakin, mikä ei ole työntekijöille edullinen?
- Edustettavien työntekijöiden mielipide ja kanta sovittavaan asiaan:
 - Luottamusmies selvittää edustamiensa jäsenten toiveet sopia kyseisestä asiasta (esimerkiksi työpaikkakokous).
 - Tässä vaiheessa on oltava käsitys siitä, mistä neuvotellaan ja miksi, mitä etua sopimus tuo työntekijöille, onko sopimuksessa jotakin, mikä ei ole työntekijöille edullista.
 - Mikäli yksittäinen jäsen on solmimassa paikallista sopimusta, hänen on pyydettävä työnantajalta vastaavat perustelut eli mistä neuvotellaan ja miksi, mitä etua sopimus tuo työntekijälle ja onko sopimuksessa jotakin, mikä ei ole työntekijälle edullista.
- Luottamusmies pyytää taustatietoja työnantajalta sekä tarvittaessa kysyy ohjeita Tehyn asiantuntijoilta.

Neuvotteluiden aikana

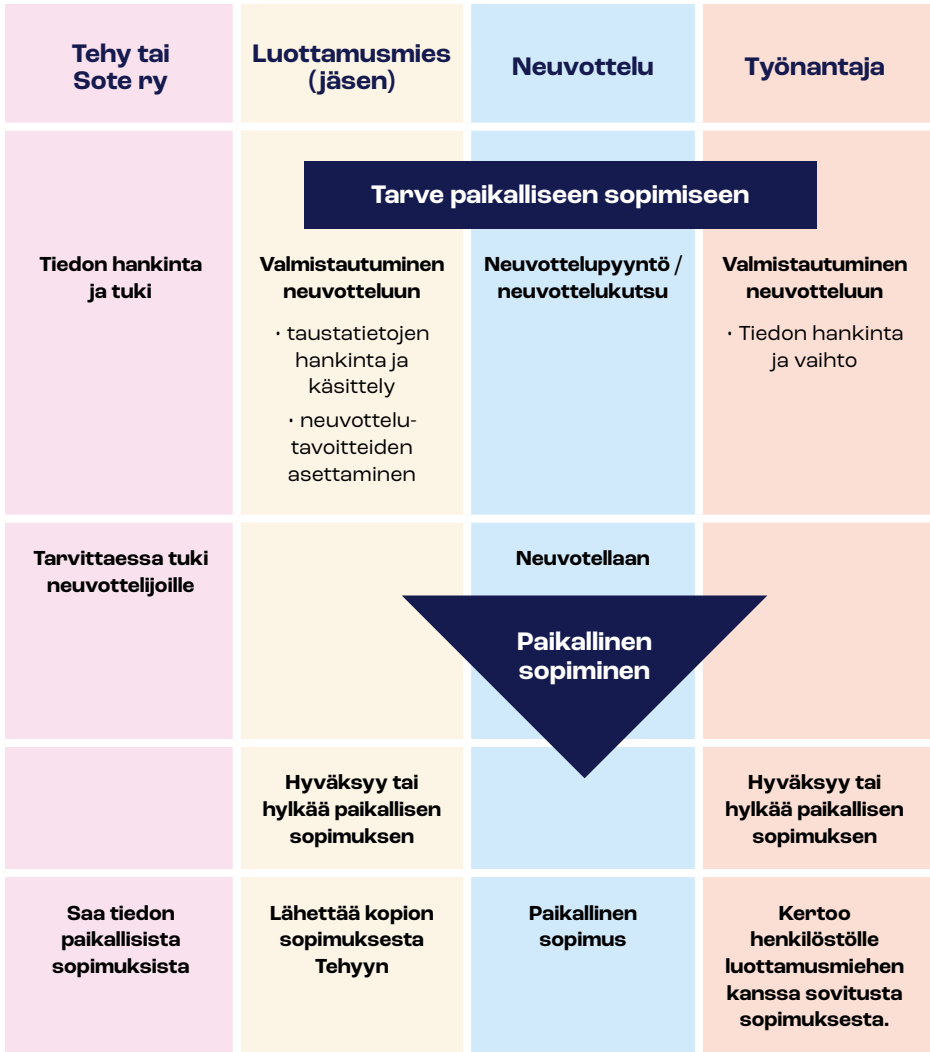
Neuvotteluiden aikana luottamusmiehen on tärkeää pitää yhteyttä jäsenistöön, esimerkiksi tiedottaa, kuinka neuvottelut etenevät. Myös neuvottelujen lopputuloksesta on tiedotettava. Lopullinen sopimus on lähetettävä tiedoksi Tehyyn osoitteeseen: yksityinen@tehy.fi.

Jos sopimus ei ole kokonaisuudessaan työntekijöiden edun mukainen, ei sopimusta tarvitse tehdä. Tavoitteena on parantaa työntekijöiden asemaa.

Neuvottelijan on hyvä huomioida seuraavat asiat:

- Sopimuksen kaksipuolisuus
 - Suosittelemme kaksipuolista sopimista eli luottamusmies solmii työnantajan kanssa paikallisen sopimuksen, mutta kukin työntekijä päättää itsenäisesti liittyäkö kyseiseen sopimukseen.
 - Sopimukseen on hyvä kirjata merkintä kaksipuolisuudesta seuraavasti: ”Työntekijän liittyminen tähän sopimukseen on vapaaehtoista ja edellyttää työntekijän suostumusta.”
- Huonoa sopimusta ei kannata tehdä
 - Jos sopimus ei ole kokonaisuudessaan työntekijöiden edun mukainen, ei sopimusta tarvitse tehdä. Tavoitteena on parantaa työntekijöiden asemaa.

Paikallinen sopiminen yksityissektorilla

Yksityissektorin työehtosopimukset

Tehyn omat yksityissektorin sopimukset

Ensihoitopalvelualan työehtosopimus (yleissitova)

PlusTerveys
Hammaslääkärit Oy:n ja Tehyn ry:n työehtosopimus* (normaalisitova)

Hammaslääkärien työnantajajhdistys ry:n ja Tehyn välinen työehtosopimus (normaalisitova)

Seure Henkilöstöpalvelut Oy:n vuokrattavia työntekijöitä koskeva työehtosopimus* (normaalisitova)

FinnHEMS Lentopalvelut Oy:n, FinnHEMS Oy:n ja Tehyn ry:n välinen työehtosopimus* (normaalisitova)

Sote ry:n yksityissektorin sopimukset

Terveyspalvelualan työehtosopimus (yleissitova)

Yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimus (yleissitova)

Avaintyöntantajat AVAIN-TA työehtosopimus (normaalisitova)

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön työehtosopimus* (normaalisitova)

Työterveyslaitosta koskeva työehtosopimus* (normaalisitova)

Tehyn omista työehtosopimuksista luottamusmies edustaa vain Tehyn jäseniä.

*yrityskohtainen

Sote ry:n yksityissektorin työehtosopimuksista luottamusmies edustaa Tehyn, SuPerin ja Erton jäseniä.

*yrityskohtainen

1. Avaintyönantajat AVAINTA työehtosopimus

Avaintyönantajat AVAINTA ry:n työehtosopimuksen määräyksistä voidaan sopia paikallisesti poikettavaksi, jos siihen on olemassa taloudellisista, tuotannollisista tai muista paikallisista erityisolosuhteista aiheutuva perusteltu syy, ellei työehtosopimuksessa ole erikseen rajoitettu paikallista sopimismahdollisuutta. Sopimus on tehtävä kirjallisena.

Paikallisella sopimuksella voidaan sopia asiasta, joka koskee koko jäsenyhteisön henkilöstöä, joitakin yksiköitä tai henkilöstöryhmiä taikka vain yksittäistä työntekijää.

Erytymääräyksiä on esimerkiksi työaikajärjestelyistä sopimiselle.

Paikallisella sopimuksella ei voida poiketa työehtosopimuksen säännöllisen työajan pituutta, vuosiloman pituutta eikä sairauspoissaolo-, äitiys-, raskaus- tai vanhempainvapaaetuuksia koskevista määräyksistä. Paikallisella sopimuksella ei myöskään saa sopia, harjoittelijoita lukuun ottamatta, työntekijän palkkaa pienemmäksi kuin alin peruspalkka työehtosopimuksen palkkaryhmittelyn palkka-asteikossa.

Paikallinen sopimus tehdään kirjallisesti. Sopimus tehdään asianomaisen jäsenyhteisön ja sopimuksen allekirjoittaneiden järjestöjen tai niiden rekisteröityjen alayhdistysten kanssa, joiden jäseniä paikallisesti sovittu asia koskee. Jos syntyy epäselvyyttä, onko alayhdistyksellä toimivaltaa solmia paikallinen työehtosopimus, siltä voidaan edellyttää allekirjoittajajärjestön nimenomaista valtuutusta. Sopijajärjestöjen yhteisellä luottamusmiehellä ei ole oikeutta tehdä paikallista sopimusta ilman, että hänellä

on erillinen valtuutus niiltä allekirjoittajajärjestöiltä, joiden työntekijöitä hän edustaa. Luottamusmiehellä tulee aina olla allekirjoittajajärjestön tai sen rekisteröidyn alayhdistyksen valtuutus paikallisen sopimuksen tekemiseen.

Paikallinen sopimus voidaan irtisanoa päättymään 3 kuukauden kuluttua siitä, kun irtisanominen on annettu tiedoksi. Paikallisella sopimuksella on samat oikeusvaikutukset kuin työehtosopimuksella.

Työaikajärjestelyistä, jotka poikkeavat yleisistä työajoista, on mahdollista sopia työehtosopimuksen erityismääräyksen mukaan suoraan työnantajan ja työntekijän tai luottamusmiehen kanssa. Sopimus on tehtävä kirjallisesti, ja siinä on sovittava kaikista niistä työehtosopimuksen määräyksistä, joista järjestelyyn takia poiketaan.

2. Terveyspalvelualan työehtosopimus

Terveyspalvelualan työehtosopimuksessa on paikallisen sopimisen liite (liite 6). Siinä on sovittu menettelytavoista, joita on noudatettava varsinaisessa paikallisessa sopimisessa. Varsinaisella paikallisella sopimisella tarkoitetaan työehtosopimuksen määräyksestä poikkeamista paikallisella sopimuksella.

Työehtosopimuksen maininnat sopimismahdollisuudesta ilman viittausta työehtosopimuksen 2 §:n tai paikallisen sopimisen liitteeseen mahdollistavat sen, että työntekijä ja työnantaja voivat sopia asioista ilman työehtosopimuksen menettelytapamääräyksiä. Työntekijä ja työnantaja saavat sopia esimerkiksi, että epämukavan työajan korvaus vaihdetaan vastaavaan vapaa-aikaan tai ylityön rahakorvaus vaihdetaan vastaavaan

aikahyvitykseen. Ks. Tptes 11 § kohta 2. Sunnuntaityöstä maksetaan 100 %:lla korotettu palkka. Se voidaan vaihtaa vastaavasti korotettuun vapaa-aikaan, jos työnantaja ja työntekijä niin sopivat.

Varsinainen paikallinen sopiminen

Sopijapuolia ovat työnantaja ja luottamusmies tai työnantaja ja työntekijä. Luottamusmiehen kanssa tehtävää sopimusta saa soveltaa kaikkiin työntekijöihin, ellei sen soveltamisalaaan sovita rajauksia tai muita ehtoja. Suosittelemme, että luottamusmies laatii paikallisen sopimuksen ja jokainen työntekijä itsenäisesti päättää, sitoutuuko hän kyseiseen sopimukseen (kaksiportainen sopiminen).

Paikallisen sopimisen edellytyksenä on, että allekirjoittajajärjestön luottamusmiehelle on annettu mahdollisuus osallistua ainakin luottamusmiehen perus- ja jatkokurssille.

Paikallisen sopimisen liitteeseen on kirjattu sopimisen muotomääräykset (kohta 3 ja 5). Sopimus on tehtävä kirjallisesti. Lisäksi sopimuksessa on mainittava

- sopijapuolet
- keitä sopimus koskee
- sopimuksen sisältö
- työehtosopimuksesta poikkeamisen perusteet (Tptes 2 § ja liite 6)
- sopimuksen kohde: mistä työehtosopimuksen kohdasta halutaan sopia toisin
- sopimuksen voimassaoloaika.

Paikallinen sopimus voidaan tehdä toistaiseksi tai määräajaksi. Toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen irtisanomisaika on 3 kk, ellei sopijapuolten kesken sovita lyhyemmästä irtisanomisajasta. Yli

vuoden kestänyt määräaikainen sopimus voidaan irtisanoa kuten toistaiseksi voimassa oleva sopimus. Jos sovittu järjestely on sidottu tiettyyn ajanjaksoon, se jatkuu irtisanomisesta huolimatta jakson loppuun. Kun työehtosopimus päättyy, jatkuu voimassa oleva paikallinen sopimus sovittun mukaisesti.

Paikallisen sopimisen liitteeseen on koottu ne kohdat, joista voidaan sopia paikallisesti. Näitä ovat

- työvuoron pidentäminen
- tasoittumisjakson pidentäminen
- vuosilomapalkan osakuukauden palkanlaskentasääntö.

Jos työnantaja esittää pidemmästä työvuorosta sopimista normaali- ja toimistotyöajassa, suosittelemme, että luottamusmies / työntekijä harkitsee, mikä on työntekijän etu. Kun pidemmästä työvuorosta sovitaan normaali- tai toimistotyöajassa, muodostuu vuorokautista ylityötä vasta, kun sovittu pidempi työvuoro ylittyy. Työntekijän etu tulee huomioiduksi, jos pidemmästä työvuorosta sovittaessa sovitaan samalla myös siitä, että ylityöraja säilyy työehtosopimuksen mukaisessa työvuoron enimmäispituudessa.

Lisäksi paikallisen sopimisen liitteeseen (kohta 7) on kirjattu suosituksia ja hyviä käytänteitä. Ne ovat seuraavia:

- Vuorovaikutus ja yhteinen tilannekuva: missä mennään, miksi neuvotellaan?
- Tavoitteiden kirkastaminen.
- Ymmärrys toisen osapuolen intresseistä, tavoitteista ja tilanteesta.
- Tavoitteiden selvittäminen ja sanoittaminen puolin ja toisin.
- Punninta: lyhyen aikavälin hyödyt vs. pidemmän aikavälin hyödyt.

- Tasapainoiset neuvottelukokoonpanot.
- Neuvotteluosapuolten itsenäisyys; ei sanelua, ei ulkopuolista ohjailua.
- Tavoitteena yhteisymmärrys sekä molemmille osapuolille aito kokemus mielekkäästä tuloksesta ja siihen sitoutuminen.

Työpaikalla tehty paikallinen sopimus on suositeltua toimittaa tiedoksi työehtosopimuksen allekirjoittajajärjestöille. Allekirjoittajajärjestöillä on pyynnöstä oikeus saada sopimus tiedokseen.

Terveyspalvelualan työehtosopimuksen liitteessä 5 on sovittu ns. selviytymislausekkeesta. Mikäli yritys on poikkeuksellisissa taloudellisissa vaikeuksissa ja sillä on työsopimuslain 7:3 §:n mukaiset perusteet irtisanoa työntekijöitä, voivat työnantaja ja luottamusmies sopia toisin erikseen mainituista työehdoista. Kyseessä ovat poikkeukselliset säästötoimenpiteet, ja ohjeistamme luottamusmiestä ottamaan yhteyttä Tehyyn, mikäli työnantaja ehdottaa em. säästösopimusta.

3. Yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimus

Yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimuksessa on erikseen sovittu menettelytavoista, joita on noudatettava varsinaisessa paikallisessa sopimisessa. Varsinaisesta paikallisesta sopimisesta on kyse, kun sovitaan työehtosopimuksen kohdista, joissa on viitattu paikalliseen sopimiseen. Paikallisen sopimisen menettelytapoja tulee noudattaa myös, kun sovitaan säästösopimuksista tai selviytymissopimuksista. Työehtosopimuksen maininnat sopimismahdollisuudesta ilman viittausta paikalliseen sopimiseen

mahdollistavat työnantajan ja työntekijän välisen sopimisen ilman työehtosopimuksen menettelytapamääräyksiä.

Paikallisen sopimisen menettelytapojen mukaan neuvottelu- ja sopijaosapuolina ovat työnantaja ja luottamusmies. Jos luottamusmiestä ei ole, paikallisen sopimuksen työnantajan kanssa voivat tehdä työntekijät yhdessä, heidän valitsemansa edustaja, rekisteröity yrityskohtainen työntekijöiden yhdistys tai vastaava. Esityksessä paikalliseksi sopimukseksi on kirjallisesti mainittava, mistä työehtosopimuksen kohdasta halutaan sopia sekä esitettävä perustelu, miksi työehtosopimuksesta poiketaan. Sopimus on tehtävä kirjallisesti. Siitä on käytävä ilmi, ketä sopimus koskee, mistä työehtosopimuksen kohdasta on sovittu ja mitä on sovittu. Sopimus voi olla määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva. Paikallinen sopimus on viipymättä annettava tiedoksi niille allekirjoittajajärjestöille, joiden jäseniä sopimus koskee.

Työehtosopimuksen 6a §:n mukaisista työaikajoustoista sopiminen edellyttää tiukempia menettelytapoja. Paikallinen sopiminen työajoista edellyttää ns. kaksiportaista sopimista. Tämä tarkoittaa, että on oltava kaksi erillistä kirjallista sopimusta, jotta paikallinen sopimus on pätevä. Ensimmäisen tason sopimuksessa sovitaan yritykseen tai työyksikköön paikallinen työaikasopimus. Sen solmivat työnantaja ja luottamusmies. Jos työpaikalla ei ole luottamusmiestä, voivat työntekijät yhdessä tai muu työntekijöiden valitsema edustaja solmia ensimmäisen tason paikallisen työaikasopimuksen. Yritykseen tai työyksikköön sovittujen työaikajousten soveltaminen edellyttää lisäksi, että tehdään toisen tason kirjallinen sopimus. Sen tekevät työnantaja ja yksittäinen työntekijä. Heidän välillä tulee siis tehdä erillinen kirjallinen sopimus,

jossa sovitaan työaikajousten käytöstä. Jokainen työntekijä voi vapaaehtoisesti itse päättää, haluaako liittyä yritys- tai yksikkötason paikalliseen työaikasopimukseen. Työehtosopimuksen 6 a §:ssä on tyhjentävästi listattu kohdat A-E, joista on mahdollista tehdä paikallinen työaikasopimus. Yritys- tai yksikkötason työaikasopimus, yksilötason työaikasopimus ja siihen liittyvä työaikasuunnitelma on tehtävä kirjallisesti. Paikallinen työaikasopimus voi olla toistaiseksi voimassa oleva tai määräaikainen. Yritys- ja yksikkötason työaikasopimus on lähetettävä tiedoksi niille allekirjoittajajärjestöille, joiden jäseniä sopimus koskee.

4. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön työehtosopimus (YTHS)

YTHS:n työehtosopimuksessa voidaan sopia paikallisesti toisin työehtosopimuksen määräyksistä, jos siihen on olemassa perusteltu syy, joka johtuu paikallisista erityisolosuhteista. Työehtosopimuksessa on erikseen rajoitettu tietyistä asioista sopimista. Ehdottomia määräyksiä, joista ei voi sopia toisin, ovat mm. säännöllisen työajan pituutta, vuosiloman pituutta sekä sairaus- ja äitiyslomaetuksia koskevat sopimusmääräykset. Paikallisella sopimuksella ei myöskään saa alittaa työehtosopimuksen palkkaryhmittelyn peruspalkkaa (pl. harjoittelijat).

Paikallisen sopimuksen osapuolet ovat Sote ry:n pääluottamusmies ja YTHS.

Sopimus on tehtävä kirjallisena, ja se on irtisanottavissa kolmen kuukauden irtisanomisajalla.

5. Ensihoitopalvelualan työehtosopimus

Ensihoitopalvelualan työehtosopimuksessa on erillinen liite, joka koskee paikallisen sopimisen menettelytapoja (liite 8). Työehtosopimuksessa on kolme eri sopimisen mallia riippuen siitä, mistä sovitaan.

Liitteen 8 mukaisia menettelytapamääräyksiä noudatetaan silloin, kun työehtosopimuksen määräyksessä on viittaus paikalliseen sopimiseen. Neuvotteluosapuolina ovat työehtosopimuksen sidottu eli järjestäytyneet työnantaja ja Tehyn luottamusmies. Jos luottamusmiestä ei ole, työntekijät yhdessä tai heidän valitsemansa edustaja voivat tehdä paikallisen sopimuksen. Tällöin voidaan sopia esimerkiksi korkeammasta hälytysrahasta tai lomarahahan maksuajankohdasta. Sopimus on tehtävä kirjallisesti ja siitä on käytävä ilmi, ketä sopimus koskee, mistä työehtosopimuksen kohdasta on sovittu ja mitä on sovittu. Sopimus voi olla määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva. Sopimusta sovelletaan niihin työntekijöihin, jotka ovat järjestäytyneet Tehyyn.

Pidempien tasoittumisjaksojen käyttöönotto edellyttää kuitenkin tiukempia menettelytapoja. Tällöin noudatetaan kaksiportaisen sopimisen mallia. Sopimisen edellytyksenä on, että yrityksessä on Tehyn luottamusmies. Jos luottamusmiestä ei ole, järjestelmän käyttöönotto edellyttää, että kaikki työaikajärjestelmän piiriin kuuluvat työntekijät hyväksyvät yksimielisesti järjestelmän käyttöönoton. Tämä ei kuitenkaan vielä riitä, vaan lisäksi edellytetään, että työntekijä ja työnantaja sopivat siitä kirjallisesti. Toisin sanoen luottamusmies tai kaikki työntekijät yhdessä sopivat asiasta ensin. Tämän jälkeen vielä jokainen työntekijä hyväksyy sopimuksen allekirjoittamalla sen tai on hyväksymättä.

Mikäli työehtosopimuksessa on maininnat sopimismahdollisuudesta ilman viittausta paikalliseen sopimiseen, voidaan asiasta sopia työnantajan ja työntekijän välillä ilman menettelytapamääräyksiä. Tällainen sopiminen on mahdollista esimerkiksi ylityökorvauksen vaihtamisessa korotettuun vapaa-aikaan.

6. Hammaslääkärien työnantajajyhdistys ry:n ja Tehy ry:n välinen työehtosopimus

Tehyn ja Hammaslääkärien työnantajajyhdistyksen välisessä työehtosopimuksessa on mainittuna kohtia, joista on mahdollisuus sopia eri lailla suoraan työnantajan ja työntekijän välillä. Tällaisia kohtia ovat lomarahankorvauksen maksuajankohta ja ryhmähenkivakuutuksen jänjestäminen. Lisäksi työnantaja ja työntekijä voivat sopia, että ylityö, sunnuntaityö, ilta- ja yötyö sekä lauanta- ja aattotyö annetaan vastaavasti korotettuna vapaa-aikana.

7. Plusterveys Hammaslääkärit Oy:n ja Tehy ry:n välinen työehtosopimus

Tehyn ja Plusterveys Hammaslääkärit Oy:n välisessä työehtosopimuksessa on mainittuna kohtia, joista on mahdollisuus sopia eri lailla suoraan työnantajan ja työntekijän välillä. Tällaisia kohtia ovat säännöllisen työajan sijoittelu, työtuntijärjestelmän tiedoksiantoja arkipyhävapaan antamisen ajankohta. Lisäksi työnantajan ja työntekijän välillä voidaan sopia, että ylityö annetaan vastaavasti korotettuna vapaa-aikana ja ilta- ja yötyölisät annetaan aikahyvityksenä. Työnantaja ja työntekijä voivat keskenään sopia työehtosopimuksen liitteen 1 mukaisen työaikapankin käyttöönnotosta.

8. FinnHEMS Lentopalvelut Oy:n, FinnHEMS Oy:n ja Tehyn välinen työehtosopimus

FinnHEMSi:n työehtosopimus on talokohtainen sopimus, mutta paikallinen sopiminen on mahdollista eri tukikohdissa ja tietyissä asioissa suoraan työntekijän kanssa. Paikallisesti voidaan sopia 4 kuukauden tasoittumisjaksosta kesäajalle (1.5.–30.9.) tukikohtaakohtaisesti. Sopimus tehdään kirjallisesti työnantajan ja luottamusmiehen tai työntekijöiden välillä.

Kertynyt ylityö voidaan antaa korotettuna vapaa-aikana, jos siitä sovitaan työntekijän kanssa. Jos työntekijän kanssa on sovittu työnteosta missä tahansa työnantajan tukikohdista, sovitaan päiväraha- ja ateriakorvausoikeudesta erikseen ennen työnteon aloittamista. Lisäksi ylimääräisten vuorojen osalta voidaan sopia, että kertakorvauksen sijaan, vuoro korvataan heti ylityökorvauksella, vaikka työehtosopimuksen mukainen ylityökynnys ei ylittyisikään.

9. Työterveyslaitosta koskeva työehtosopimus

Työterveyslaitoksen työehtosopimuksessa ei ole määräyksiä paikallisesti sopimisesta.

10. Seure Henkilöstöpalvelut Oy:n vuokrattavia työntekijöitä koskeva työehtosopimus

Seure-töehtosopimuksessa ei ole määräyksiä varsinaisesti paikalliseen sopimiseen. Luottamusmiehiin ja enimmäisyyksien ratkaisuun sovelletaan AVAINTESin määräyksiä. Lisäksi työntekijällä on oikeus käyttää ulkopuolista asiantuntijaa neuvonpidoissa.

Malli paikallisesta sopimuksesta

Sopimuksen nimi

Sopimuksen tarkoitus ja sisältö

- Kirjataan sopijaosapuolet eli työnantajan nimi sekä tehyläisten puolesta sopija eli Tehyn tai Sote ry:n luottamusmies tai tehyläinen itse.
- Mihin työehtosopimuksen määräykseen sopiminen perustuu, miltä osin sovitaan toisin ja perustelut toisin sopimiselle.
- Suositeltavaa kirjata, mitä etua sopimuksesta on työntekijöille.
- Muut tarvittavat ohjeistukset.

Soveltamisala

- Mahdolliset tarkennukset sopimuksen piiriin kuuluvista eli keitä sopimus koskee.

Voimassaolo ja irtisanominen

- Sopimuksen voimassaoloaika eli toistaiseksi voimassa oleva tai määräaikaisen sopimus ja määräaikaisen sopimuksen kesto.
- Sopimuksen irtisanomisaika ja ohjeet irtisanomiseen esim. irtisanomisilmoitus toimitettava toiselle sopijapuolelle sähköpostitse/kirjallisesti.

Päiväys ja allekirjoitukset

- Aika ja paikka.
- Allekirjoitukset, Tehyn tai Sote ry:n luottamusmies tai tehyläinen itse sekä työnantajan edustaja(t).

Neuvottelupyyntö (Esimerkki)

Osoitetaan työnantajan toimivaltaiselle edustajalle.

Tehyn tai Sote ry:n [NN] luottamusmies pyytää neuvottelua [AIHE]
paikalliseksi sopimukseksi.

Mistä työehtosopimuksen määräyksestä halutaan sopia toisin.

Perustelu paikallisen sopimuksen tarpeellisuudesta.

Kenelle neuvottelujasta ilmoitetaan.

Päiväys

Allekirjoitukset

Tehy on sosiaali-, terveys- ja kasvatustalouden ammattijärjestö – yli 160 000 jäsenen yhteisö ja edunvalvoja. Tunnumme alamme, ajamme rohkeasti etuamme ja olemme lähellä. Olemme muutosvoima ja paremman työelämän edistäjä, mutta myös yhteisö, josta saa iloa ja energiaa.

Tehy ammattijärjestönä

Tehyn tehtävä on:

- parantaa jäsentensä taloudellista asemaa
- valvoa palvelussuhteen ehtoja ja ammatillisia, sosiaalisia ja oikeudellisia etuja
- toimia työolosuhteiden kehittämiseksi
- osallistua koulutuksen, ammattitaidon sekä terveyden- ja sosiaalihuollon kehittämiseen
- lisätä jäsenten keskinäistä yhteenkuuluvuutta
- tehyläiset toimivat sekä julkisella että yksityisellä sektorilla
- Tehy yhdistää terveys-, sosiaali- ja kasvatustalouden tutkinnon suorittaneet ja alalle opiskelevat yhteiseen ammatti- ja etujärjestöön. Tehyn kuuluu kahdeksan ammatillista yhteistyöjäsenjärjestöä sekä jaostoja, jotka edistävät jäsentensä ammatillista toimintaa.
- Tehyn toiminnan perustana on lähes 200 ammattiosastoa, jotka hoitavat mm. paikallista edunvalvontaa. Ammattiosastot yhdistävät saman työnantajan palveluksessa olevat ja saman alueen tehyläiset. Kaikki tehyläiset kuuluvat ammattiosastoihin tai Tehyn opiskelijayhdistykseen.
- Tehyn jäsenmäärä on 160 000. Tehyyn kuuluu mm. bioanalytikoita, ensihoitajia, fysioterapeutteja, hammashoitajia, kättilöitä, laboratoriohoitajia, lastenhoitajia, lähihoitajia, perushoitajia, lääkintävahtimestarisairaanhoitajia, mielenterveyshoitajia, röntgenhoitajia, sairaanhoitajia, suuhygienistejä, terveydenhoitajia ja toimintaterapeutteja.
- Tehy on Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:n jäsen. Järjestäytymisaste hoitoalalla on korkea ja noin 90 % työssä olevista kuuluu ammattiliittoon. Yli 70 % jäsenistä työskentelee julkisella sektorilla.

Tehy ry

Edunvalvonnan puhelinpäivystys

+358 9 5422 7100

Jäsenyysasiat

+358 9 5422 7200

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen työttömyyskassa

+ 358 9 5422 7300

etunimi.sukunimi@tehy.fi

www.tehy.fi

